

„Rosjanie” Jerzego Koeniga

Jerzy Koenig, miana specjalisty od spraw teatru rosyjskiego, dopracował się dzięki publikacjom w miesięczniku Dialog. W latach 60. jego artykuły dotyczące teatru rosyjskiego i radzieckiego często gościły na jego łamach. W kolejnych latach swej teatrologicznej kariery nie opisywał już tak intensywnie dokonań teatru naszego wschodniego sąsiada. I właśnie z lat 1960-1967 pochodzi większość jego tekstów zamieszczonych w tomie „Rosjanie” wydanych przez Instytut Teatralny im. Zbigniewa Raszewskiego, Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia oraz Akademię Teatralną im. Aleksandra Zelwerowicza w Warszawie.

Całość podzielona na pięć części prowadzi nas chronologicznie poprzez meandry teatru i dramaturgii rosyjskiej i radzieckiej. Część pierwsza to blok tekstów poświęconych XIX-wiecznym gigantom rosyjskiej literatury: Gogolowi, Czechowowi, Ostrowskiemu. Kolejna część dotyczy mistrzów rosyjskiego teatru: Stanisławskiego, Meyerholda, Wachtangowa, Tairowa a także doświadczeń Eisensteina w teatrze. W trzeciej części redaktor tomu Paweł Płoski zamieścił teksty poświęcone teatrowi radzieckiemu: z pierwszego sezonu, okresu Łunaczarskiego, teatrowi Wachtangowa i Tairowa, stosunkowi teatru radzieckiego do twórczości Bertolta Brechta oraz obfitej obecności radzieckiej dramaturgii współczesnej na scenach teatrów radzieckich.

Kolejny blok tekstów dotyczy wizyt radzieckich teatrów w naszym kraju w latach 50. i 60. Są tu też refleksje na temat teatru rosyjskiego i radzieckiego zamieszczane na łamach „Dialogu” w latach 60. Jest tekst o powstaniu Taganki a także o fenomenie Wołodii Wysockiego.

Książkę kończy tekst „Rosjanie” opublikowany w miesięczniku „Teatr” w 2000 r. To tekst o pożegnaniu Koeniga ze swoimi Rosjanami, ponieważ „stracili racje bytu: zniknęli i publiczność i mecenas i cel, do którego każdy z nich na swój sposób zmierzał” – pisze autor.

Jerzy Koenig przez całe życie nosił się z myślą o napisaniu książki o Wsiewołodzie Meyerholdzie. W latach 80. przetłumaczył i wydał pisma Meyerholda. Poświęcał mu zajęcia na Wydziale wiedzy o Teatrze Akademii Teatralnej im. Aleksandra Zelwerowicza. W Teatrze Narodowym wygłosił cykl wykładów otwartych „Siedem twarzy Meyerholda”. Książka niestety nie powstała. Planował też wydanie książki pod roboczym tytułem „Wczoraj i przedwczoraj teatru radzieckiego”. Też pozostała w

fazie projektu. Zaprezentowane w tomie „Rosjanie” teksty dają przedsmak tego, czym byłyby te nienapisane książki wybitnego znawcy teatru rosyjskiego i radzieckiego.

Jerzy Koenig, „Rosjanie”, Instytut Teatralny im. Zbigniewa Raszewskiego, Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia, Akademia Teatralna im. Aleksandra Zelwerowicza, Warszawa 2020.